

Ersättning vid smittsamma djursjukdomar, m.m.

Sammanfattning

Utskottet behandlar i detta betänkande regeringens proposition 2006/07:77 Ersättning vid smittsamma djursjukdomar, m.m. samt en följdmotion. I propositionen föreslås ändringar i epizootilagens (1999:657) ersättningsbestämmelser. Ändringarna syftar till att anpassa det svenska ersättningssystemet så att Sverige även fortsättningsvis kan få stöd från Europeiska gemenskapen vid ett eventuellt utbrott av en smittsam djursjukdom. I propositionen lämnas även förslag till ändringar i djurskyddslagen (1988:534) och lagen (2000:537) om märkning och registrering av hundar. Ändringarna följer av att Djurskyddsmyndigheten avvecklas och att djurskyddsfrågorna förs till Jordbruksverket. Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2007.

Utskottet tillstyrker lagförslagen och avstyrker motionen. En reservation har lämnats (s, v och mp).

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Utskottets överväganden	5
Ersättning vid smittsamma djursjukdomar, m.m.	5
Framtida beslut om ändring av myndighetsstrukturen	6
Reservation	8
Framtida beslut om ändring av myndighetsstrukturen, punkt 2 (s, v, mp)	8
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	9
Propositionen	9
Följdmotion	9
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	10

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Ersättning vid smittsamma djursjukdomar, m.m.

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i epizootilagen (1999:657),
2. lag om ändring i djurskyddslagen (1988:534),
3. lag om ändring i lagen (2000:537) om märkning och registrering av hundar.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2006/07:77.

2. Framtida beslut om ändring av myndighetsstrukturen

Riksdagen avslår motion 2006/07:MJ3.

Reservation (s, v, mp)

Stockholm den 10 maj 2007

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Carina Ohlsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Carina Ohlsson (s), Claes Västerteg (c), Ola Sundell (m), Jeppe Johnsson (m), Anita Brodén (fp), Ann-Kristine Johansson (s), Sofia Arkelsten (m), Jan-Olof Larsson (s), Wiwi-Anne Johansson (v), Erik A Eriksson (c), Tina Ehn (mp), Rune Wikström (m), Aleksander Gabelic (s), Helén Pettersson i Umeå (s), Irene Oskarsson (kd), Staffan Appelros (m) och Maria Östberg Svanelind (s).

Redogörelse för ärendet

Inom EU finns bestämmelser om att medlemsstaterna har rätt till ekonomiskt stöd för åtgärder i samband med bekämpning av vissa smittsamma djursjukdomar. Europeiska kommissionen antog 2005 vissa villkor för sådant stöd från gemenskapen, kommissionens förordning (EG) nr 349/2005 av den 28 februari 2005 om villkor för gemenskapsbidrag för nödåtgärder och bekämpning av vissa djursjukdomar som avses i rådets beslut 90/424/EEG, EUT L 55, 1.3.2005, s. 12 (Celex 32005R0349).

I proposition 2006/07:77 Ersättning vid smittsamma djursjukdomar, m.m. föreslår regeringen att riksdagen antar det förslag till ändringar i epizootilagen (1999:657) som lagts fram i propositionen. Ändringarna syftar till att anpassa det svenska ersättningssystemet så att Sverige uppfyller villkoren i nämnda förordning.

I propositionen föreslås även att riksdagen antar det förslag till ändringar i djurskyddslagen (1988:534) och lagen (2000:537) om märkning och registrering av hundar som lagts fram i propositionen. Ändringarna följer av att Djurskyddsmyndigheten avvecklas och att djurskyddsfrågorna förs till Jordbruksverket.

Regeringens förslag till riksdagsbeslut återges i bilaga 1. Regeringens lagförslag finns i bilaga 2. Lagförslaget, såvitt avser ändringar i epizootilagen, har granskats av Lagrådet. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2007.

En motion har väckts med anledning av propositionen. Förslaget i motionen återges i bilaga 1.

Utskottets överväganden

Ersättning vid smittsamma djursjukdomar, m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag till ändringar i epizootilagen (1999:657), djurskyddslagen (1988:534) och lagen (2000:537) om märkning och registrering av hundar.

Propositionen

Regeringen föreslår i propositionen ändringar i epizootilagen. Förslaget innebär att kravet på att ansökan om ersättning ska göras inom sex månader tas bort och att det överläts till regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att föreskriva om ersättning ska lämnas efter ansökan och om tidsfrister för en sådan ansökan. Vidare föreslås att möjligheten att lämna ersättning enligt schablon ska utvidgas till att avse ersättning för samtliga ersättningsberättigade kostnader och förluster. Vid överklagande av ersättningsbeslut som har fattats med stöd av bestämmelserna om schablon ska Jordbruksverket snarast ompröva beslutet. Överklagandet förfaller om Jordbruksverket ändrar beslutet såsom den klagande begär. Vidare föreslås att epizootilagens ersättningsbestämmelser ska tillämpas för sådana åtgärder som vidtas med stöd av de EG-bestämmelser som kompletteras av epizootilagen. Begreppet skyddsympning föreslås ersättas med begreppet vaccination.

I propositionen föreslås även ändringar i djurskyddslagen och lagen om märkning och registrering av hundar till följd av att Djurskyddsmyndigheten avvecklas. Enligt förslaget ska det i djurskyddslagen överlåtas till regeringen att bestämma vilken eller vilka centrala myndigheter som meddelar föreskrifter eller fattar beslut enligt lagen samt vilka statliga myndigheter som, vid sidan av länsstyrelserna, utövar offentlig kontroll över djurskyddslagstiftningen. Vidare föreslås att regeringen får föreskriva vilka kontrollmyndigheter som samordnar övriga kontrollmyndigheters verksamhet. I lagen om märkning och registrering av hundar föreslås att ordet Djurskyddsmyndigheten byts ut mot Jordbruksverket.

Utskottets ställningstagande

Utskottet instämmer i regeringens överväganden och tillstyrker regeringens förslag.

Framtida beslut om ändring av myndighetsstrukturen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion (mp) om hur ändringar i myndighetsstrukturen bör beredas.

Jämför reservation (s, v, mp).

Motionen

I motion 2006/07:MJ3 (mp) anföras att framtida beslut om förändring av myndighetsstrukturen bör föregås av en mer noggrann, utförlig och allsidig beredningsprocess än vad som varit fallet vid avvecklingen av Djurskyddsmyndigheten. Motionärerna ifrågasätter regeringens hantering av nedläggningen av Djurskyddsmyndigheten och påpekar att beslutet tagits utan föregående utredning. Vidare kritiserar de att vidtagen utredning om formerna för en överflyttning av Djurskyddsmyndighetens verksamhet, kritiken mot denna utredning och regeringens bedömning av de frågor som ställts i anledning av utredningen inte refereras i propositionen.

Utskottets ställningstagande

Regeringen aviserade i budgetpropositionen för 2007 (prop. 2006/07:1, utg.omr. 23 s. 50) att Djurskyddsmyndigheten ska avvecklas fr.o.m den 1 juli 2007. Anledningen är att den statliga administrationen ska effektiviseras och myndighetsarbetet organiseras så att det kan bedrivas mer kostnadseffektivt. För att målet ett gott djurskydd ska kunna uppfyllas med bibehållen hög kvalitet ska verksamhetsområdet djurskydd inordnas under Jordbruksverket.

Jordbruksdepartementet har låtit genomföra en analys av bl.a. formen för en överflyttning av Djurskyddsmyndighetens verksamhet till Jordbruksverket, annan statlig myndighet eller annan huvudman. Analysen presenterades den 14 december 2006 i promemorian Djurskydd med helhetssyn (dnr Jo2006/3300). Inom Jordbruksdepartementet har utarbetats en promemoria, Lagförslag som kompletterar de förslag som lämnas i promemorian Djurskydd med helhetssyn, med förslag till ändring av djurskyddslagen (1988:534) och lagen (2000:537) om märkning och registrering av hundar. Jordbruksdepartementet har gett berörda myndigheter och organisationer tillfälle att lämna synpunkter på innehållet i promemoriorna. Synpunkter har lämnats muntligen vid en hearing den 17 januari 2007 och skriftligen. Vid Jordbruksdepartementet har upprättats dels en utskrift av vad som förekom vid hearingen, dels en sammanställning av inkomna synpunkter (dnr Jo2006/3300).

Regeringen har, med förbehåll för riksdagens beslut i detta ärende, uppdragit åt Jordbruksverket att vidta de åtgärder som behövs för att inordna den djurskyddsverksamhet som bedrivs av Djurskyddsmyndigheten i Jordbruksverket.

Mot bakgrund av vad som redovisats ovan finner utskottet inte skäl att föreslå någon åtgärd i anledning av vad som anförs i motion MJ3. Motionen avstyrks.

Reservation

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservation. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

Framtida beslut om ändring av myndighetsstrukturen, punkt 2 (s, v, mp)

av Carina Ohlsson (s), Ann-Kristine Johansson (s), Jan-Olof Larsson (s), Wiwi-Anne Johansson (v), Tina Ehn (mp), Aleksander Gabelic (s), Helén Pettersson i Umeå (s) och Maria Östberg Svanelind (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2006/07: MJ3.

Ställningstagande

Vi anser att regeringens hantering av nedläggningen av Djurskyddsmyndigheten är en skandal. Inte bara i sak, utan också vad gäller form. Hanteringen tycks ha utgått ifrån devisen att besluta först och ta reda på fakta sedan. Till skillnad från beslutet att inrätta Djurskyddsmyndigheten föregicks inte beslutet att lägga ned myndigheten av någon utredning. Utrett har man gjort i efterhand, med ytterst pressat tidsschema och resultat därefter. Den analys som det hänvisas till i propositionen togs fram på enbart tre veckor och har utsatts för häftig kritik. Varken rapportens innehåll, kritiken mot den eller hur regeringen bedömer de frågor som väckts i kommentarerna till rapporten refereras i propositionen.

Djurskyddsmyndigheten bildades eftersom Jordbruksverket inte klarade av att sköta djurskyddsfrågorna. Under den tid Jordbruksverket ansvarade för djurskyddslagens uppföljning försumrades föreskrifterna. När frågorna fördes över till Djurskyddsmyndigheten fanns t.ex. föreskrifter som inte blivit uppdaterade sedan 1980-talet, alltså innan djurskyddslagen kom till. Regeringen är nu, utan en seriös utredning om alternativ, på god väg att återskapa den tidigare ordningen som kritiserats till både sin form och sitt resultat av offentliga granskningar. Därmed finns en klar risk för att man skapar en situation där det går att skaffa sig konkurrensfördelar genom att i strid med gällande lagstiftning försumma djurskyddet.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2006/07:77 Ersättning vid smittsamma djursjukdomar, m.m.:

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i epizootilagen (1999:657),
2. lag om ändring i djurskyddslagen (1988:534),
3. lag om ändring i lagen (2000:537) om märkning och registrering av hundar.

Följdmotion

2006/07: MJ3 av Tina Ehn och Helena Leander (båda mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att framtida beslut om förändring av myndighetsstrukturen bör föregås av en mer noggrann, utförlig och allsidig beredningsprocess än vad som varit fallet vid avvecklingen av Djurskyddsmyndigheten.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om ändring i epizootilagen (1999:657)

Härigenom föreskrivs i fråga om epizootilagen (1999:657)
dels att 8 och 15–19 §§ skall ha följande lydelse,
dels att det i lagen skall införas en ny paragraf, 21 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

8 §¹

För att förebygga eller bekämpa epizootiska sjukdomar får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter eller i det enskilda fallet besluta om

1. slakt eller annan avlivning av djur som är eller misstänks vara smittade eller kan sprida smitta,
2. slakt eller annan avlivning av andra djur,
3. oskadliggörande av döda djur, produkter av djur, andra varor, avfall och annat material som kan sprida smitta,
4. smittrening,
5. *skyddssympning* eller annan förebyggande behandling av djur,
5. *vaccination* eller annan förebyggande behandling av djur,
6. undersökning av djur och produkter av djur i kontrollsyfte,
7. djurhållning,
8. begränsningar eller andra villkor vad gäller förflyttning av fordon,
9. begränsningar eller andra villkor vad gäller transport eller annan hantering av levande och döda djur, produkter av djur, andra varor, avfall och annat material,
10. registrering eller journalföring av djurtransporter, levande och döda djur, produkter av djur och andra varor, avfall och annat material,
11. dokumentation i fråga om besök på en anläggning där djur hålls,
12. oskadliggörande av skadedjur som sprider smitta,
13. metoder för provtagning och analys,
14. skyldighet att till Jordbruksverket lämna uppgifter som kan ha betydelse för arbetet med att förebygga eller bekämpa epizootiska sjukdomar,
15. annan åtgärd som skall genomföras till följd av beslut av Europeiska kommissionen eller som annars är nödvändig.

15 §²

Staten skall ersätta den som på grund av föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen drabbas av

Staten skall ersätta den som på grund av föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen eller på grund av beslut som

¹ Senaste lydelse 2006:810.

² Senaste lydelse 2003:101.

har meddelats med stöd av de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen drabbas av

1. förlust på grund av att husdjur eller andra än vilt levande djur av-livas eller dör till följd av *skydds- ympning* eller annan behandling,

1. förlust på grund av att husdjur eller andra än vilt levande djur av-livas eller dör till följd av *biverk- ning av vaccination* eller av annan behandling,

2. kostnader på grund av saneringsåtgärder,

3. produktionsbortfall,

4. annan inkomstförlust än som avses i 3.

Ersättning för produktionsbortfall lämnas med femtio procent av den kostnad eller förlust som bortfallet medför. I övrigt lämnas full ersätt-ning.

Full ersättning för produktionsbortfall lämnas vid utbrott eller vid misstanke om utbrott av sådana särskilt allvarliga epizootiska sjukdomar som anges i föreskrifter meddelade av regeringen.

16 §

Ersättning enligt denna lag kan jämkas om den ersättningsberät- tigade uppsåtligen eller genom vårdslöshet själv har medverkat till kostnaden eller förlusten. Detsam- ma gäller om den ersättningsbe- rättigade vägrar att rätta sig efter en föreskrift eller ett beslut som har meddelats med stöd av lagen.

Ersättning enligt denna lag kan jämkas om den ersättningsberät- tigade uppsåtligen eller genom vårdslöshet själv har medverkat till kostnaden eller förlusten. Detsam- ma gäller om den ersättningsbe- rättigade vägrar att rätta sig efter en föreskrift eller ett beslut som har meddelats med stöd av lagen *eller ett beslut som har meddelats med stöd av de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen.*

17 §³

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får föreskriva att

1. ersättning inte lämnas för kontrollåtgärder eller förebyggan- de åtgärder som vidtas enligt lagen eller med stöd av lagen meddelade föreskrifter,

1. ersättning inte lämnas för kontrollåtgärder eller förebyggan- de åtgärder som vidtas enligt lagen eller med stöd av lagen meddelade föreskrifter *eller enligt de EG- bestämmelser som kompletteras av lagen,*

2. till grund för ersättning för sådan förlust eller kostnad som anges i 15 § första stycket 1 eller 2 skall läggas ett visst högsta värde på djur eller annan egendom som skall ersättas,

3. ersättning *för kostnad eller förlust med anledning av sane- ringsåtgärder eller produktions- bortfall* får lämnas enligt viss

3. ersättning *enligt 15 §* får läm- nas enligt viss angiven schablon.

³ Senaste lydelse 2003:101.

angiven schablon.

18 §

Den som har deltagit i förebyggande åtgärder eller bekämpning enligt denna lag har rätt till ersättning av staten för arbete och tidspillan samt för resa och uppehälle.

Den som har deltagit i förebyggande åtgärder eller bekämpning enligt denna lag *eller enligt de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen* har rätt till ersättning av staten för arbete och tidspillan samt för resa och uppehälle.

Den som har ställt lokal eller utrustning till förfogande för de ändamål som anges i första stycket har rätt till ersättning av staten för sina kostnader och för förlorad avkastning eller nytta.

19 §

Ansökan om ersättning skall göras hos Jordbruksverket inom sex månader från den dag då anspråket uppkom. Görs inte ansökan inom den angivna tiden är rätten till ersättning förlorad, om det inte finns särskilda skäl.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om krav på ansökan om ersättning och om tidsfrister för en sådan ansökan.

21 a §

Vid överklagande av ersättningsbeslut som fattats med stöd av bestämmelserna om schablon i 17 § skall Jordbruksverket snarast ompröva beslutet om överklagandet inte skall avvisas enligt 24 § förvaltningslagen (1986:223).

Ett överklagande förfaller, om Jordbruksverket ändrar beslutet såsom den klagande begär. Om Jordbruksverket ändrar beslutet på annat sätt än den klagande begär, skall överklagandet anses omfatta det nya beslutet.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2007.
 2. I fråga om ersättningsanspråk som har uppkommit före den 1 juli 2007 tillämpas 17 § 3 och 19 § i dess äldre lydelse.

2 Förslag till lag om ändring i djurskyddslagen (1988:534)

Härigenom föreskrivs i fråga om djurskyddslagen (1988:534)¹

dels att i 3, 4, 6, 7, 8, 10, 11, 12, 12 a, 14, 15, 16, 17, 18, 21, 22, 23, 25, 25 b, 25 c och 25 d §§ skall uttrycket "regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Djurskyddsmyndigheten" bytas ut mot "regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer",

dels att i 19 a § skall uttrycket "regeringen eller, om regeringen bestämmer det, Djurskyddsmyndigheten" bytas ut mot "regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer",

dels att i övergångsbestämmelsen till lagen (2006:809) om ändring av nämnda lag skall uttrycket "regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Djurskyddsmyndigheten" bytas ut mot "regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer",

dels att 20, 24, 24 a och 38 §§ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

20 §²

Vid verksamhet som avses i 19 a § skall det finnas

1. <i>av Djurskyddsmyndigheten</i>	1. <i>föreståndare som ansvarar för</i>
<i>godkänd</i> föreståndare som ansvarar för verksamheten,	<i>verksamheten och som har godkänts av den myndighet som regeringen bestämmer,</i>

2. *veterinär som ger råd och anvisningar om hur verksamheten skall bedrivas och som bistår vid behandling av djuren, och*

3. *för verksamheten tillräckligt stor personal som har den utbildning och kompetens som behövs för verksamheten.*

Föreståndaren och veterinären skall se till att verksamheten bedrivs enligt denna lag och enligt föreskrifter som meddelats med stöd av lagen.

Regeringen eller, <i>efter regeringens bemyndigande, Djurskyddsmyndigheten</i> får meddela ytterligare föreskrifter eller i det enskilda fallet besluta om vad som skall gälla för föreståndare och veterinär och om den utbildning och kompetens som personalen skall ha.	Regeringen eller <i>den myndighet som regeringen bestämmer</i> får meddela ytterligare föreskrifter eller i det enskilda fallet besluta om vad som skall gälla för föreståndare och veterinär och om den utbildning och kompetens som personalen skall ha.
--	--

¹ Lagen omtryckt 2003:1077.

Senaste lydelse av

3 § 2005:1226

12 § 2006:809

16 § 2005:338

19 a § 2005:1226

21 § 2005:1226

² Senaste lydelse 2005:1226.

22 § 2005:1226

23 § 2005:1226

25 § 2006:809

25 b 2006:809

25 c § 2006:809

25 d § 2006:809.

24 §³

Offentlig kontroll av efterlevnaden av denna lag, de föreskrifter och beslut som har meddelats med stöd av lagen, de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen och de beslut som har meddelats med stöd av EG-bestämmelserna utövas av *Djurskyddsmyndigheten*, länsstyrelserna, andra statliga myndigheter och kommunerna i enlighet med vad regeringen bestämmer.

Offentlig kontroll av efterlevnaden av denna lag, de föreskrifter och beslut som har meddelats med stöd av lagen, de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen och de beslut som har meddelats med stöd av EG-bestämmelserna utövas av länsstyrelserna, andra statliga myndigheter och kommunerna i enlighet med vad regeringen bestämmer

En kommuns offentliga kontroll skall fullgöras av den eller de kommunala nämnder som fullgör uppgifter inom miljö- och hälsoskyddsområdet. Nämnden skall ha tillgång till djurskyddsutbildad personal i den omfattning som behövs för att nämnden skall kunna fullgöra sina uppgifter på ett tillfredsställande sätt.

24 a §⁴

Djurskyddsmyndigheten och, i fråga om länet, länsstyrelsen samordnar övriga kontrollmyndigheters verksamhet och lämnar vid behov råd och hjälp i denna verksamhet.

De kontrollmyndigheter som regeringen bestämmer samordnar övriga kontrollmyndigheters verksamhet och lämnar vid behov råd och hjälp i denna verksamhet.

Den myndighet som utövar offentlig kontroll skall genom rådgivning, information och på annat sätt underlätta för den enskilde att fullgöra sina skyldigheter enligt lagen, de föreskrifter och beslut som har meddelats med stöd av lagen, de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen och de beslut som har meddelats med stöd av EG-bestämmelserna.

38 §⁵

Beslut av en kommunal nämnd enligt denna lag, enligt de föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen eller enligt de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen får överklagas hos länsstyrelsen.

Beslut, som en statlig förvaltningsmyndighet i särskilt fall meddelat enligt lagen, enligt de föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen eller enligt de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen, får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

³ Senaste lydelse 2006:809.

⁴ Senaste lydelse 2006:809.

⁵ Senaste lydelse 2006:809.

Andra beslut av *Djurskyddsmyndigheten* eller *någon annan* statlig förvaltningsmyndighet får överklagas hos regeringen.

Andra beslut av *en* statlig förvaltningsmyndighet får överklagas hos regeringen.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2007.

3 Förslag till lag om ändring i lagen (2000:537) om märkning och registrering av hundar

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2000:537) om märkning och registrering av hundar¹

dels att i 4 § ordet "Djurskyddsmyndigheten" skall bytas ut mot "Statens jordbruksverk",

dels att i 5 och 11 §§ ordet "Djurskyddsmyndigheten" skall bytas ut mot "Jordbruksverket".

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2007.

¹ Senaste lydelse av

4 § 2003:53

5 § 2003:53

11 § 2003:53.